

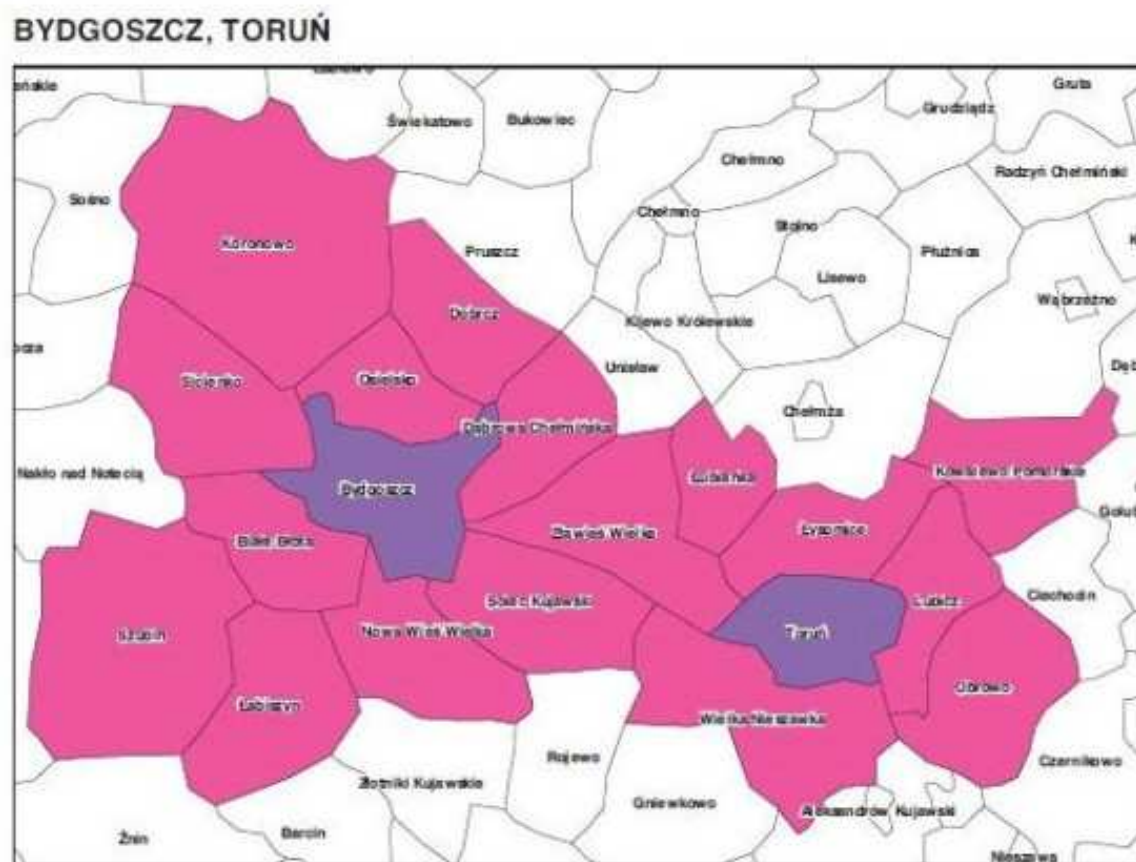
**Spotkanie w sprawie
ZIT wojewódzkiego w ramach
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego
Bydgoszczy i Torunia**

3 stycznia 2014 r.

I. Delimitacja obszaru.

Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych jest szczególnie ważna dla planowania regionalnego, w kontekście realizacji celów Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, aktualizowanych przez województwo planów zagospodarowania przestrzennego, jak też w związku z realizacją założeń polityki terytorialnej.

W oparciu o „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich” MRR przedstawiło zestawienie gmin wchodzących w skład poszczególnych MOF OW.

Obszar ZIT Wojewódzkiego w oparciu o Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich

Weryfikacja zasięgu MOF Bydgoszczy i Torunia wykazała możliwość wystąpienia powiązań funkcjonalnych również z gminami: Chełmża, Nakło nad Notecią, Czernikowo. W związku z powyższym zwrócono się o opinię do zainteresowanych stron, które wyraziły akceptację rozszerzenia MOF Bydgoszczy i Torunia. Jednakże zarówno Prezydent Miasta Bydgoszczy, jak i Prezydent Miasta Torunia uwarunkowali swoją pozytywną opinię zwiększeniem środków z K-P RPO na realizując ZIT wojewódzkiego.

W dniu 2 grudnia 2013 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął decyzję o nie rozszerzaniu MOF Bydgoszczy i Torunia oraz realizacji inwestycji ZIT wojewódzkiego w obszarze wskazanym w dokumencie MRR „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce.

UZASADNIENIE

Odpowiedzialność za delimitację miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa **spocznie na Samorządzie Województwa** w oparciu o kryteria, które zostaną ustalone w rozporządzeniu w sprawie sposobu i warunków wyznaczania granic obszarów funkcjonalnych. Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie *szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic* bazuje na wskaźnikach wynikających z opracowania Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. *Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych stolic województwa*. Dlatego też zasadnym wydaje się podjęcie decyzji o nie rozszerzaniu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia, wyznaczonego na podstawie kryteriów MRR.

Zgodnie z *Zasadami realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, w **skład terytorium „ZIT wojewódzkiego”** **muszą wchodzić**: miasto wojewódzkie, wszystkie miasta z rdzenia MOF OW oraz inne gminy obszaru funkcjonalnego – łącznie przynajmniej połowa gmin wchodząca w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia, wyznaczonego na podstawie *Kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Wszyscy zainteresowani rozszerzeniem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia wyrazili swoje poparcie dla takiego rozwiązania. Jednakże zarówno Bydgoszcz, jak i Toruń postulowały jednocześnie o zwiększenie alokacji na ZIT wojewódzki, co w chwili obecnej wydaje się niemożliwe. Tylko koncentracja środków a nie ich rozpraszanie pozwoli na lepszą realizację celów rozwojowych województwa określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020*. Ponadto pierwsze propozycje projektowe w zakresie ZIT wojewódzkiego wykazują, iż ich wpływ będzie odczuwalny w głównej mierze w danym ośrodku miejskim i jego najbliższym otoczeniu.

Decyzja dotycząca nie rozszerzania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia nie zamyka dla gmin Chełmża, Nakło nad Notecią oraz Czernikowo możliwości realizacji założeń polityki terytorialnej naszego województwa, poprzez fundusze unijne z Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. **Specyfika gmin** Chełmża, Nakło nad Notecią oraz Czernikowo **wskazuje, iż najlepszym rozwiązaniem i odpowiedzią na ich potrzeby, będzie realizacja własnych zadań o charakterze ponadlokalnym**, które zarówno będą rozwiązywały ich problemy, jak i w głównej mierze będą impulsem do wykorzystania szans rozwojowych występujących na ich obszarze.

W związku z powtarzającymi się wnioskami dotyczącymi poszerzenia obszaru realizacji instrumentu ZIT wojewódzkiego dokonano ponownej oceny problemu i sporządzono w oparciu o:

- 1) wytyczne MRR „Zasady realizacji ZIT w Polsce” z lipca 2013,
- 2) badanie zlecone, przeprowadzone przez Centrum Badań Metropolitalnych z Poznania,
- 3) materiały własne UM WK-P - opracowanie pod nazwą „Analiza uwarunkowań delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich – wnioski, uwagi i rekomendacje dla wykreowania obszaru ZIT wojewódzkiego” – załącznik nr 2.

II. Strategia ZIT wojewódzkiego

W dniu 30 sierpnia 2013 r. ogłoszono przetarg na przygotowanie dokumentów dla projektu pn. „Program działań dla miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020” (współfinansowanego ze środków Programu Pomoc Techniczna 2007-2013). W związku z brakiem wpływu ofert postępowanie zostało unieważnione i w dniu 25 października 2013 r. przetarg został ogłoszony ponownie. Wpłynęła jedna oferta, znacznie przewyższająca zakładane nakłady na projekt. Z inicjatywy Prezydenta Miasta Bydgoszczy podjęte zostały rozmowy z partnerami w sprawie zwiększenia budżetu na zadanie.

Problematicznym wydaje się przede wszystkim duże zamieszanie związane z przygotowaniem zbyt wielu dokumentów, np. delimitacja obszarów oraz zbyt napięty harmonogram wykonania tak dużej ilości dokumentów wraz z przeprowadzeniem procedury związanej z prognozą oddziaływania na środowisko i konsultacjami społecznymi.

Harmonogram prac przedstawiony przez MRR 14 października 2013 r. zakłada:

- przekazanie wstępnej wersji Strategii ZIT do IZ RPO i MRR **do końca grudnia 2013 r.**
- opiniowanie Strategii ZIT **od lutego 2014 r.**
- finalizacja prac nad Strategią ZIT **do czerwca 2014 r.**

W związku w powyższym nierealnym wydaje się wykonanie takiego harmonogramu.

Również harmonogram z projektu POPT oraz ustalenia wypracowane na spotkaniu 18-19 listopada br. stają się nierealne:

- rozstrzygnięcie przetargu na Strategię ZIT – **początek grudnia 2013 r.**
- wypracowanie ostatecznej wersji Strategii ZIT – **kwiecień 2014 r.**
- przekazanie do MRR ostatecznej wersji Strategii ZIT – **I półrocze 2014 r.**

KWESTIA DO ROZWAŻENIA I DECYZJI:

Terminy wynikające z realizacji projektu POPT są rozbieżne z zakładanymi terminami procesowania programów operacyjnych, w tym Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (patrz tabela 1 na stronie 8).

Istnieje możliwość **podjęcia współpracy i opracowania „siłami własnymi”** Urzędów obu miast i Urzędu Marszałkowskiego **założeń Strategii ZIT wojewódzkiego, niezależnie od projektu współfinansowanego z POPT z uwagi na harmonogram prac związanych z programowaniem okresu 2014-2020.**

III. Rekomendowane kierunki interwencji do realizacji w ramach Strategii ZIT – według „Zasad realizacji ZIT w Polsce” z lipca 2013 r.

- a) rozwój zrównoważony, sprawny transport łączący miasto i jego obszar funkcjonalny;
- b) przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego (rewitalizacja);
- c) poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta;
- d) wspieranie efektywności energetycznej oraz promowanie strategii niskoemisyjnych;
- e) wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz poprawa dostępu i jakości usług publicznych w całym obszarze funkcjonalnym;
- f) wzmacnianie badań, rozwoju technologicznego oraz innowacji.

IV. Propozycja zakresu tematycznego projektów realizowanych w ramach ZIT wojewódzkiego, zgłoszona przez Bydgoszcz i Toruń (wypracowana na spotkaniu z przedstawicielami Urzędu Miasta Torunia, Urzędu Miasta Bydgoszczy, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Przysieku w dniach 18-19 listopada 2013 r.)

Oś priorytetowa w K-P RPO v.2.0.	Priorytet inwestycyjny w K-P RPO w ramach osi	Wskazane przez miasta PI w ramach K-P RPO, jako obszar zainteresowań w ramach ZIT wojewódzkiego
Oś 12. Polityka terytorialna w regionie (EFRR)	4.3. Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	TAK: - miasta do POIiŚ - mieszkaniówka do K-P RPO
	4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych.	TAK
	6.2. Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	NIE
	6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	TAK: - tereny zielone - parki miejskie
	6.5 Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów przemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza	NIE
	9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	TAK
	10.4 Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	TAK tylko w zakresie szkół zawodowych
PROPOZYCJA DODATKOWA MIAST	6.3. Ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	TAK
Oś 13. Rozwój lokalny przyjazny rodzinie – EFS	9.4 Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	TAK dla miast
	9.8 Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	TAK
	10.1 Poprawa jakości edukacji	TAK
	10.3 Poprawa jakości kształcenia zawodowego oraz upowszechnianie uczenia się przez całe życie	TAK

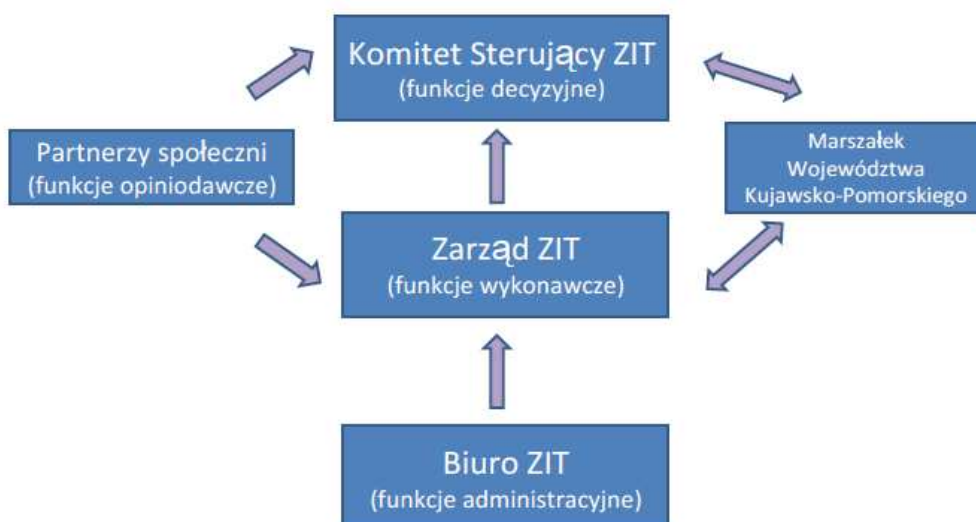
V. Porozumienie ZIT wojewódzkiego w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia (projekt porozumienia – załącznik nr 1)

1. Cele dla ZIT wojewódzkiego z poziomu polityki rozwoju regionalnego

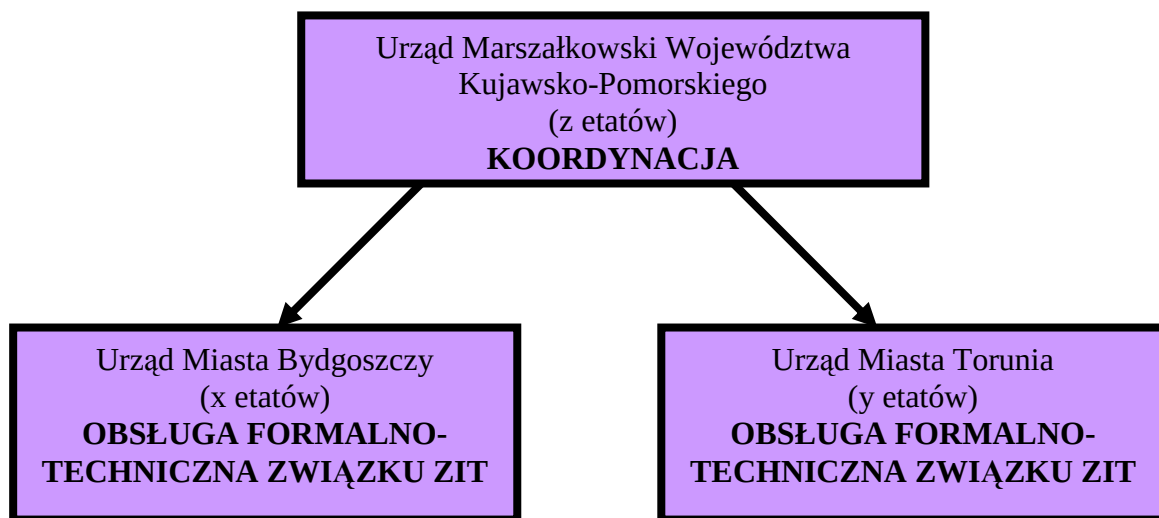
Niezbędne jest osiągnięcie szybkiej konsolidacji potencjałów Bydgoszczy i Torunia a także skoordynowanych działań samorządów obydwu miast, pozostałych gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia (MPF Bydgoszczy i Torunia) oraz województwa, **celem stworzenia silnego bipolu bydgosko-toruńskiego** i jego trwałe umiejscowienie wśród ośrodków krajowej metropolii sieciowej oraz docelowo umiejscowienie bipolu na wysokich pozycjach w rankingach europejskich i światowych – czyli osiągnięcie przez obydwie miasta poziomu ośrodków niekwestionowanych co do potencjału i obszaru oddziaływania, przyjmując jednocześnie założenie wzmacniania potencjału do absorpcji i kreowania warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na teren całego województwa, a także dążąc do rozwoju kategorii przedsięwzięć ważnych dla MOF Bydgoszczy i Torunia:

- **wspieraniu rozwiązań integrujących przestrzeń MOF Bydgoszczy i Torunia** przede wszystkim w zakresie zagospodarowania przestrzennego, transportu zbiorowego (infrastruktury, taboru, rozwiązań organizacyjnych), usług komunalnych rynku pracy,
- **funkcji metropolitarnych** – czyli wzmacniania potencjału Bydgoszczy i Torunia w dziedzinach generujących powiązania międzynarodowe i międzyregionalne,
- **sieci i powiązań transportowych** w relacjach międzyregionalnych i międzynarodowych,
- **funkcji regionalnych** – czyli wzmacniania potencjału obydwu miast w dziedzinach niezbędnych dla prawidłowej – co do zakresu i co do jakości obsługi mieszkańców regionu.

2. Struktura organizacyjna Związku ZIT wojewódzkiego opracowana na podstawie wytycznych MRR, przedstawionych na szkoleniu w październiku 2013 r. w Łodzi

3. **Struktura Biura ZIT – propozycja koordynacji procesu zarządzania Biurem z udziałem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

4. **Kwestie formalne w zakresie porozumienia:**

- a) **wyrażenie chęci przystąpienia do Związku ZIT wojewódzkiego** co najmniej połowy gmin z obszaru wskazanego przez MRR na podstawie *Kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*;
- b) **akceptacja projektu porozumienia** przez wszystkich partnerów;
- c) **uchwały poszczególnych rad gmin** dotyczące przystąpienia do Związku ZIT wojewódzkiego w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia i wyrażenia zgody na podpisanie porozumienia (**załącznik do uchwały - porozumienie**);
- d) **podpisanie porozumienia** przez wszystkich partnerów;
- e) **uchwała Zarządu** dot. obszaru realizacji ZIT wojewódzkiego.

5. **Kwestie do rozstrzygnięcia:**

- a) podział kompetencji pomiędzy Prezydentów Miast Bydgoszczy i Torunia w Komitecie Sterującym i w Zarządzie;
- b) problematyka rotacyjności w strukturach zarządzania ZIT wojewódzkiego;
- c) struktura Biura i podział obowiązków między miastami, ewentualnie Urzędem Marszałkowskim;
- d) zakres koordynacji działań przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

VI. Tabela nr 1 **Harmonogram prac**

Z uwagi na upływ czasu od opublikowania materiałów MRR (obecnie MliR) przedstawiony harmonogram należy traktować jako orientacyjny, wymagający w najbliższym czasie korekt.

	gru-13**	sty-14	lut-14	mar-14	kwi-14	maj-14	cze-14	lip-14	sie-14	wrz-14
Przekazanie UP do KE										
Prace nad K-P RPO v.3.0.										
Przekazanie K-P RPO v.3.0. do zaopiniowania do KE										
Dalsze prace nad K-P RPO										
Akceptacja programów operacyjnych przez KE										
Zawiązanie Związku ZIT*										
Przekazanie wstępnych wersji Strategii ZIT*										
Prace nad Strategią ZIT										
Opiniowanie Strategii ZIT										
Finalizacja prac nad Strategią ZIT										
Zawarcie porozumienia z IZ RPO										
Rozstrzygnięcie przetargu na Strategię ZIT (POPT)										
Wypracowanie wersji Strategii ZIT (POPT)										
Przekazanie do MliR wersji Strategii ZIT (POPT)										

*wg informacji MRR (obecnie MliR) z 14-15.10.2013 r.

** działania uzgodnione i zaplanowane na grudzień 2013 r. nie zostały zrealizowane. Należy je uwzględnić w działaniach od stycznia 2014 r.

ZAŁACZNIK NR 1

-projekt-

POROZUMIENIE

z dnia 2013 r.

**dot. utworzenia Związku ZIT wojewódzkiego
w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia
oraz ustalenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji Strategii ZIT.**

Strony porozumienia:

...

**Podstawa prawna
§ 1**

Na podstawie art. 74 i art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594) oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595) kierując się możliwościami, jakie stworzyła Komisja Europejska w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, celem wspierania rozwoju obszarów miejskich oraz zwiększenia zaangażowania miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzanie środkami strukturalnymi UE, mając na uwadze efektywne wykorzystanie środków unijnych przez miejskie obszary funkcjonalne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych strony porozumienia uzgadniają jak poniżej:

**Definicje
§ 2**

1. **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)** – zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, społecznych, które mają wpływ na funkcjonalne obszary miejskie.
2. **Związek ZIT** - zinstytucjonalizowana forma partnerstwa między jednostkami samorządu terytorialnego, służąca realizacji wspólnych działań w ramach ZIT.
3. **RPO** - Kujawsko-Pomorski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.
4. **IZ RPO** – Instytucja Zarządzająca Kujawsko-Pomorskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020.
5. **Komitet Monitorujący RPO** - niezależne ciało doradczo-opiniotwórcze dla Instytucji Zarządzającej Kujawsko-Pomorskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020, które udziela rekomendacji w zakresie wszelkich dostosowań i zmian w kierunkach i sposobach wdrażania funduszy strukturalnych, zarówno odnoszących się do postępu merytorycznego i finansowego programu, jak i zarządzania środkami strukturalnymi.
6. **POPT** - Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020.

Cel porozumienia

§ 3

1. Celem Porozumienia jest Utworzenie Związku ZIT, ustalenie zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji Strategii ZIT
2. Zgodnie z krajową polityką rozwoju strony porozumienia przyjmują, iż w perspektywie roku 2020 rola najważniejszych ośrodków miejskich kraju, którymi są miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne w procesach rozwojowych kraju może wzrosnąć ze względu na ich potencjał intelektualny, koncentrację funkcji gospodarczych oraz zagospodarowanie infrastrukturalne.
3. Strony porozumienia stwierdzają, że niezbędne jest osiągnięcie szybkiej konsolidacji potencjałów Bydgoszczy i Torunia a także skoordynowanych działań samorządów obydwu miast, pozostałych gmin Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia (MOF Bydgoszczy i Torunia) oraz województwa, celem stworzenia silnego bipolu bydgosko-toruńskiego i jego trwałe umiejscowienie wśród ośrodków krajowej metropolii sieciowej oraz docelowo umiejscowienie bipolu na wysokich pozycjach w rankingach europejskich i światowych – czyli osiągnięcie przez obydwie miasta poziomu ośrodków niekwestionowanych co do potencjału i obszaru oddziaływania, przyjmując jednocześnie założenie wzmacniania potencjału do absorpcji i kreowania warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na teren całego województwa.
4. Dążąc do rozwoju kategorii przedsięwzięć ważnych dla MOF Bydgoszczy i Torunia strony porozumienia zobowiązują się do realizacji założeń Strategii województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, a w szczególności zadań polegających na:
 - wspieraniu rozwiązań integrujących przestrzeń MOF Bydgoszczy i Torunia, przede wszystkim w zakresie zagospodarowania przestrzennego, transportu zbiorowego (infrastruktury, taboru, rozwiązań organizacyjnych), usług komunalnych, rynku pracy,
 - wzmacnianiu funkcji metropolitalnych – czyli potencjału Bydgoszczy i Torunia w dziedzinach generujących powiązania międzynarodowe i międzyregionalne,
 - rozbudowie i wzmacnianiu sieci oraz powiązań transportowych w relacjach międzyregionalnych i międzynarodowych,
 - wzmacnianiu funkcji regionalnych – czyli potencjału obydwu miast w dziedzinach niezbędnych dla prawidłowej – co do zakresu i co do jakości obsługi mieszkańców regionu.

Postanowienia ogólne

§ 4

1. Porozumienie swoim działaniem obejmuje obszar ZIT wojewódzkiego w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia (MOF BiT), w skład którego wchodzi sygnatariusze Porozumienia.
2. Przedmiotowy obszar działania może ulec zmianie, jeżeli wszystkie Strony Porozumienia wyrażą na to zgodę i nie będzie to stało w sprzeczności z innymi dokumentami związanymi z RPO i ZIT.
3. Porozumienie zostaje zawarte na czas wdrażania i rozliczania ZIT MOF BiT, zgodnie z dokumentami programowymi.
4. W ramach wdrażania ZIT MOF BiT przyjmuje się wariant minimalnej delegacji zadań, określony w dokumencie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, tj. Zarząd ZIT MOF BiT odpowiedzialny będzie za preselekcję propozycji projektów, których **lista będzie**

przekazywana Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego do zaopiniowania, a następnie przedkładana IZ RPO. IZ RPO odpowiada za weryfikację listy pod względem formalno-prawnym oraz zgodności z celami RPO, dokonując ostatecznego jej zatwierdzenia.

Komitet Sterujący ZIT MOF BiT

§ 5

1. W skład Komitetu Sterującego ZIT MOF BiT (zwany dalej „KS”) wchodzić będzie po jednym upoważnionym przedstawicielu wszystkich samorządów sygnatariuszy Porozumienia w sprawie ZIT MOF BiT oraz **przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego**.
2. Przewodniczącym Komitetu Sterującego jest Prezydent Miasta Zastępcą Przewodniczącego Zarządu jest Prezydent Miasta
3. Przewodniczący KS i Zastępcą Przewodniczącego pełnią swoje funkcje przez okres realizacji ZIT MOF BiT **w kadencjach 2 letnich w sposób rotacyjny**.
4. Do zadań KS należy:
 - a) zatwierdzanie Strategii ZIT MOF BiT i jej aktualizacji,
 - b) **przedkładanie Strategii ZIT do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego**, a po uzyskaniu pozytywnej opinii do IZ RPO oraz Ministrowi Rozwoju Regionalnego,
 - c) zatwierdzanie listy projektów stanowiących integralną część Strategii i jej aktualizacji,
 - d) udział w programowaniu RPO w zakresie ZIT MOF BiT,
 - e) zatwierdzanie Programu Działań ZIT MOF BiT i jego zmian,
 - f) zatwierdzenie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii ZIT MOF BiT, a następnie przekazywanie tego dokumentu do oceny i zatwierdzenia IZ RPO,
 - g) udział przedstawicieli KS w pracach/posiedzeniach Komitetu Monitorującego RPO,
 - h) zatwierdzanie budżetu Biura ZIT MOF BiT,
 - i) wybór członków Zarządu ZIT MOF BiT.
 - j) zatwierdzanie innych dokumentów wymaganych przez IZ RPO.
5. Uchwały KS podejmowane są większością $\frac{3}{4}$ oddanych i ważnych głosów, przy udziale xx członków.
6. Każdy członek w głosowaniu ma jeden głos.
7. Komitet Sterujący może przekazać do zaopiniowania partnerom społecznym (w tym m.in. NGO, środowisko naukowe, gospodarcze) projekty dokumentów, stanowiących podstawę do podejmowania merytorycznych decyzji.

Zarząd ZIT MOF BiT

§ 6

1. Organem wykonawczym Związku ZIT MOF BiT jest Zarząd ZIT MOF BiT (zwany dalej „Zarządem”).
2. W skład Zarządu wchodzi:
 - a) Przewodniczący Zarządu - Prezydent Miasta,
 - b) Zastępcą Przewodniczącego Zarządu - Prezydent Miasta,
 - c) **1 przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego**,
 - d) 6 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, będących sygnatariuszami Porozumienia.

3. Przewodniczący Zarządu i Zastępca Przewodniczącego pełnią swoje funkcje przez okres realizacji ZIT MOF BiT w kadencjach 2-letnich w sposób rotacyjny.
4. Decyzje w Zarządzie zapadać będą zwykłą większością głosów przy udziale min. 4 członków oraz Przewodniczącego lub Zastępcy Przewodniczącego Zarządu. W przypadku równej liczby głosów decydować będzie głos przewodniczącego lub w przypadku jego nieobecności głos zastępcy przewodniczącego.
5. Do zadań Zarządu należy:
 - a) przygotowanie Programu Działań ZIT MOF BiT i jego zmian oraz przedstawienie go do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - b) przygotowanie na podstawie zasad wyboru projektów, wskazanych w Strategii ZIT MOF BiT, propozycji szczegółowych kryteriów wyboru projektów (realizowanych w formule ZIT MOF BiT) i uzgodnienie ich w porozumieniu z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz z IZ RPO,
 - c) wybór projektów, w tym opracowanie listy rankingowej projektów, jej aktualizacja, przedkładanie do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - d) przygotowanie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii ZIT MOF BiT,
 - e) przygotowanie porządku obrad oraz projektów uchwał na posiedzenie KS,
 - f) nadzór nad realizacją uchwał KS,
 - g) nadzór niezbędny do zapewnienia sprawnego funkcjonowania Biura pomiędzy kolejnymi posiedzeniami KS.
6. Szczegółowe zasady funkcjonowania Zarządu zostaną określone w regulaminie, który zatwierdzi KS.

Biuro ZIT MOF BiT

§ 7

1. Obsługa formalno – techniczna Związku ZIT zostanie zapewniona poprzez powołanie Biura ZIT MOF BiT (zwanego dalej „Biurem”), z siedzibą w Bydgoszczy i Toruniu. Biuro zostanie powołane w ramach struktur organizacyjnych Urzędu Miasta Bydgoszczy, w ramach Wydziału Rozwoju i Strategii Miasta Bydgoszczy oraz struktur Urzędu Miasta Torunia, w ramach Wydziału Zostanie zapewniona rozdzielnosc zadań Biura ZIT i komórek odpowiedzialnych Urzędów Miast za aplikowanie o środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne.
2. Prace Biura będą koordynowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach struktur organizacyjnych Departamentu Schemat funkcjonowania Biura stanowi załącznik do niniejszego porozumienia [schemat z punktu V.3 – str. 7]
3. W zakresie realizacji zadań Biuro będzie stosowało Regulamin Pracy dla wyżej wymienionych jednostek.
4. Koszty prowadzenia Biur zostaną pokryte ze środków POPT.
5. Zadania Biura:
 - a) obsługa administracyjna Komitetu Sterującego oraz Zarządu ZIT MOF BiT.
 - b) przygotowanie projektu Strategii ZIT MOF BiT, jej aktualizacja,
 - c) przygotowanie i aktualizacja dokumentów operacyjnych regulujących funkcjonowanie Związku ZIT,
 - d) przygotowanie i ogłaszanie naborów prowadzących do preselekcji projektów oraz współuczestnictwo w opracowaniu dokumentacji dla naborów ogłaszanych przez IZ RPO,

- e) uczestnictwo w procesie wyboru projektów do dofinansowania przez KS (funkcja sekretarza),
- f) bieżący monitoring postępu przygotowania projektów z listy ZIT do realizacji,
- g) sprawozdawczość z wdrażania ZIT MOF BiT,
- h) prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych związanych z funkcjonowaniem Związku ZIT,
- i) bieżąca współpraca z IZ RPO.

Postanowienia końcowe

§ 8

1. Strony Porozumienia stwierdzają, iż niniejsze Porozumienie może ulec zmianie z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności.
2. Zmiany w treści Porozumienia wymagają zgody wszystkich Stron Porozumienia.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszym Porozumieniem, stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595).
4. Stosownie do postanowienia art. 13 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.) Porozumienie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
5. Niniejsze porozumienia zostało sporządzone wjednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdego z partnerów oraz 1 egzemplarz dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
6. Postanowienia niniejszego porozumienia wchodzi w życie z dniem podpisania.

ZAŁĄCZNIK NR 2

Analiza uwarunkowań delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich - wnioski, uwagi i rekomendacje dla wykreowania obszaru ZIT wojewódzkiego

W celu zapewnienia optymalnej realizacji zadań związanych z ideą ZIT przyjęta została koncepcja, iż podstawą dla wyznaczenia obszaru objętego ZIT będzie propozycja przedstawiona w opracowaniu MRR wykonanym przez PAN.

Należy podkreślić, że **ZIT jest głównie instrumentem realizacji polityki miejskiej i powinien tworzyć warunki dla rozwoju miasta oraz jego najbliższego otoczenia wykazującego największe związki funkcjonalne i przestrzenne (obszar funkcjonalny).** W tym przypadku należy podkreślić szczególne znaczenie polityki miejskiej, w tym idei rozwoju zrównoważonego miast, w zakresie wsparcia wspólnot lokalnych i regionalnych oraz na kluczową funkcję wielkich miast województwa aspirujących do roli metropolii w kreowaniu procesów wzrostu społeczno-gospodarczego dla zapewnienia długotrwałego i kompleksowego rozwoju regionu.

Dla realizacji zadań w obszarach poza dużymi miastami, **gdzie występują problemy charakterystyczne dla poziomu lokalnego oraz obszarów wiejskich** w ramach polityki terytorialnej zaplanowane zostały **inne możliwości odnoszące się do współpracy jednostek samorządowych w układzie powiatowym.**

Zaproponowany model przestrzenny ZIT miał zapewnić **stworzenie podstaw do racjonalnego i efektywnego zarządzania polityką rozwoju na tych obszarach oraz zapewnienia koordynacji i efektywności działań publicznych** na wskazanych terytoriach i stworzenie podstaw do lepszego, oraz **racjonalnego i efektywnego zarządzania polityką rozwoju.** Dokonując zatem wyboru obszaru funkcjonalnego **za podstawę przyjęto katalog zadań, jakie będą czy też powinny być realizowane w jego granicach.**

Wszystkie pozostałe jednostki terytorialne nie objęte obszarem ZIT mogą uczestniczyć w realizacji polityki terytorialnej zgodnie z założeniem, **że na każdym poziomie realizowane będą zadania odpowiadające jego specyfice,** poprzez zidentyfikowanie głównych problemów oraz kierunków rozwoju w oparciu o obowiązujące dokumenty planistyczne na poziomie regionalnym i lokalnym. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest bowiem przez **określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych związanych z**

procesami gospodarczymi i społecznymi w celu optymalnego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

Należy przyjąć, że opracowanie MRR stanowi punkt wyjścia i przyjęta koncepcja może być poszerzona o nowe warianty zgodnie z wolą wszystkich Interesariuszy. **Biorąc pod uwagę silny głos partnerów procesu powołania ZIT wojewódzkiego** oraz kolejne wnioski wskazujące na potrzebę poszerzenia obszaru realizacji idei ZIT, **możliwa i konieczna stała się pogłębiona analiza struktury społeczno-gospodarczej i powiązań w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia.** Z tego punktu widzenia delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych tych miast oparta została na analizie spójności społeczno-gospodarczej i powiązań funkcjonalnych (transportowych oraz w zakresie dojazdów do pracy) a także form i zakresu dotychczasowej współpracy samorządów (integracja instytucjonalna). Pozwala to na wykreowanie obrazu miejskiego obszaru funkcjonalnego tak w sensie poznawczym, jak i przede wszystkim praktycznym - jako jednostki zarządzania terytorialnego. W związku z tym **podjęte zostały dodatkowe analizy i poszukiwania optymalnych rozwiązań** przy zastosowaniu następujących kryteriów :

- 1) **Kryteria sieciowe**, obrazujące stan i perspektywę rozwoju podstawowej sieci infrastruktury transportowej (drogowej, kolejowej, ew. inne formy), stopień powiązań z obszarem,
- 2) **Kryteria funkcjonalne**, związane z zasięgiem i siłą oddziaływania ośrodków centralnych MOF, identyfikowane głównie z powiązaniami transportowymi oraz dojazdami do pracy,
- 3) **Kryteria strukturalne i przestrzenne**, ilustrujące stopień podobieństwa zjawisk i procesów zachodzących w obszarach funkcjonalnych, w szczególności związanych z rozwojem funkcji gospodarczych zagospodarowaniem terenu, poziomem zurbanizowania oraz problematyki ludnościowej. Podzielono je na cztery grupy zagadnień:

- **spójności społeczno-gospodarczej**, ilustrujące stopień podobieństwa zjawisk i procesów zachodzących w obszarach funkcjonalnych, w szczególności związanych z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego,
- **poziomu zurbanizowania**, ilustrujące sposób zagospodarowania terenu i stopień rozwoju procesu urbanizacji,
- **rozwój przestrzenny**, wskazujące na możliwości i potencjały rozwoju obszaru ale również identyfikujące ograniczenia w zakresie gospodarowania przestrzeni,
- **gęstość zaludnienia**

4) **Kryteria współpracy samorządowej**, ilustrujące stan i zasięg dotychczasowej współpracy jednostek samorządowych miejskiego obszaru funkcjonalnego.

W oparciu o przeprowadzona **na podstawie tych kryteriów analizę** (Tab. nr 1) **wskazano na możliwość zmodyfikowania granic obszaru funkcjonalnego**, który może objąć gminy najsilniej powiązane z Bydgoszczą i Toruniem, w tym dodatkowe gminy leżące w powiatach poza powiatem bydgoskim i toruńskim. Zasięg taki opiera się jednak **na mniej jednoznacznych kryteriach a przynależność niektórych gmin jest zależna od charakteru przyjętych wskaźników oraz metod ich interpretacji**. W odniesieniu do potencjału MOF, obszar ten różni się terytorialnie nieznacznie od wariantu zaproponowanego przez MRR, natomiast w sensie operacyjnym **może być trudniejszy do realizacji z uwagi na problemy organizacyjne i zarządcze w ramach MOF (porozumienia, związki), w skład których wchodziłyby gminy z wielu powiatów**.

Ponieważ procesy rozwojowe oraz silne powiązania z Bydgoszczą i Toruniem wykraczają niejednokrotnie poza granice powiatów: bydgoskiego i toruńskiego do obszaru funkcjonalnego można zatem zaliczyć również gminy o bardzo dobrej dostępności do miast rdzenia, zaawansowanych procesach rozwojowych i urbanizacyjnych, uczestniczące już w formach współpracy samorządowej z miastami rdzenia obszaru (Rys. nr 1).

Gminy te to: **Nakło ciążące do Bydgoszczy a także miasto i gminę Chełmża i Czernikowo ciążące do Torunia**. Problematycznym aczkolwiek możliwym wydaje się także włączenie do obszaru Ciechocinka i Aleksandrowa Kujawskiego, zależy to jednak w głównej mierze od woli reprezentantów społeczności samorządowej tych terytoriów

Należy przypomnieć, że **swoja opinię** na temat propozycji opracowania dot. delimitacji dla miejskich obszarów funkcjonalnych dla miast wojewódzkich przygotowywanej przez MRR **na etapie konsultacji tego dokumentu wyraził Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego** (pismo z dnia 27 lutego 2013 roku).

*W opinii tej nie zgłoszono uwag do listy gmin zakwalifikowanych w ekspertyzie do MOF Bydgoszczy i Torunia. Uznano, że wskazane w opracowaniu 17 miast i gmin wykazuje bardzo silne związki z Bydgoszczą lub Toruniem i charakteryzuje się wysokim stopniem zurbanizowania. Stwierdza się jednak, że **wyznaczony w ekspertyzie zasięg jest niewystarczający i tym samym postuluje się powiększenie jego granic o kolejne gminy.***

Biorąc pod uwagę dużą dynamikę wzrostu w latach 2007-2011 wskaźnika dojazdów do pracy w województwie ze szczególnymi jego zmianami w obszarze oddziaływania miast wojewódzkich wynikających między innymi z silnie rozwijającymi się strefami aktywności gospodarczej (np. SSE Łysomice), za zasadne uznano możliwość włączenia do MOF gmin: Czernikowo i Chełmża (gmina miejska i wiejska) z powiatu toruńskiego oraz miasto i gminę Nakło nad Notecią z powiatu nakielskiego. Tym samym w opinii województwa MOF Bydgoszczy i Torunia liczyć powinien łącznie 22 jednostki administracyjne, w tym Bydgoszcz, Toruń oraz 20 miast i gmin wykazujących ściśle powiązania z tymi ośrodkami regionalnymi.

Opinia Zarządu Województwa nie została jednak uwzględniona w ostatecznym dokumencie MRR z lipca 2013 roku pn. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, który doprecyzował zasięg obszarowy MOF wg wskazań opracowania Polskiej Akademii Nauk, Zespołu Badawczego pod kierownictwem Prof. P. Śleszyńskiego.

Jak już wspomiano, podstawowy instrument tego wsparcia - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne - realizowane będą: „na obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich – rozumianych jako miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich (MOF OW) i stanowiących jeden z kluczowych obszarów strategicznej interwencji państwa. Zgodnie z obowiązującymi ustaleniami **obszar realizacji „ZIT wojewódzkiego” zostanie wyznaczony uchwałą zarządu województwa, mając na względzie uzgodnienia z gminami zainteresowanymi współpracą z obszaru MOF OW.**

W efekcie podejmowanych działań **powinny zostać stworzone warunki do ukształtowania obszaru funkcjonalnego w ramach którego możliwe będzie :**

- stworzenie podstaw do prowadzenia zintegrowanego zarządzania terytorialnego w ramach ZIT,
- koordynację planowania przestrzennego w skali ponadlokalnej,
- zintegrowanie transportu publicznego w ramach układu codziennych dojazdów mieszkańców na obszarze MOF,
- osiąganie korzyści przewagi kooperacyjnej i podniesienia efektywności, działań oraz zmniejszenia ich kosztów (np. wspólne świadczenie wybranych usług),
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (w tym UE) na realizację zadań,
- prowadzenie analiz społeczno-gospodarczych w skali MOF, wytyczanie kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego, budowanie strategii rozwoju.

Możliwe problemy jakie wystąpią w procesie wdrażania ZIT

1. Konieczność rozproszenia działań co jest niezgodne z ideą koncentracji.
2. Złożoność i możliwe obniżenie efektywności zarządzania procesem rozwoju.
3. Konieczność wypracowania nowych form i metod współdziałania w zdelimitowanym obszarze.
4. Niebezpieczeństwo wytworzenia się w ramach ZIT-u obszarów o „różnych prędkościach” rozwoju.
5. Możliwość wystąpienia zjawiska polaryzacji rozwoju.
6. Wytworzenie się obszarów o „odmiennej specyfice” rozwoju.

Kryteria delimitacji przyjęte przez MRR na podstawie opracowania Polskiej Akademii Nauk, Zespołu Badawczego pod kierownictwem Prof. P. Śleszyńskiego.

I. Wskaźniki funkcjonalne

F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (dane za 2006 rok).

F2 – liczba zameldowań na pobyt stały z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (dane za 2011 rok).

II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze

S1 – udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) powyżej 75% (dane za 2002 rok).

S2 – liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) powyżej 75% (dane za 2011 rok).

S3 – udział podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w sekcjach J-R w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF powyżej 50% (dane za 2011 rok).

III. Wskaźniki morfologiczne

M1 – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) powyżej 75% (dane za 2011 rok).

M2 – liczba mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2002-2011 na 1000 mieszkańców w 2011 roku jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej) powyżej 75%.

Kryteria delimitacji wg. Centrum Badań Metropolitalnych pod kierownictwem Prof. T. Kaczmarka - „Poszerzona metoda MRR”

I. Kryteria strukturalne

1. Spójności społeczno-gospodarczej (13 cech)
2. Poziomu zurbanizowania (12 cech)

II. Kryteria przestrzenno-funkcjonalne

1. Powiązania transportowe miast i obszarów wpływów
2. Dojazdy do pracy do miasta – ośrodka MOF
3. Dojazdy do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w ośrodku MOF

III. Kryteria współpracy samorządowej - czyli stan i zasięg dotychczasowej współpracy jest w zakresie politycznym (deklaracje współpracy) i komunalnym (istniejące formy współpracy na rzecz zadań publicznych).

Tabela nr 1

Analiza uwarunkowań delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich wg Departamentu Planowania Regionalnego
(na podstawie wytycznych MRR oraz badań prof. T. Kaczmarka, CBM)

Kryterium	Za rozszerzeniem	Przeciw rozszerzeniu
miasto i gmina Chełmża		
1. Powiązania sieciowe: transport drogowy i kolejowy	relacje oparte o drogi rangi krajowej – DK 91; duże potoki ruchu – 17 tys.	

	pojazdów na dobę; duża liczba powiązań komunikacją miejską; dostępność czasowa do miasta wojewódzkiego – do 30 min. (samochodem), do 45 min. (komunikacja zbiorowa)	
2. Dojazdy do pracy	intensywne dojazdy do pracy, wysoka liczba osób wyjeżdżających do pracy, w tym przede wszystkim do Torunia	
3. Spójność społeczno-gospodarcza	gmina wiejska Chełmża charakteryzuje się słabo rozwiniętymi funkcjami gospodarczymi, jednak posiada tereny do potencjalnego zainwestowania (np. w okolicach Dźwierzna)	zarówno miasto jak i gmina Chełmża na podstawie obliczanego w opracowaniu prof. Kaczmarka wskaźnika Perkala charakteryzują się stosunkowo słabym rozwojem społeczno-gospodarczym (wskaźnik ujemny – miasto: - 0,1; gmina: - 0,2), ale oscylującym w granicach zera, (przeciętnej)
4. Struktura przestrzenna: a) wskaźnik zurbanizowania b) możliwości rozwoju przestrzennego c) bariery rozwoju	syntetyczny wskaźnik zurbanizowania powyżej średniej – dla miasta Chełmży; możliwość zintensyfikowanego rozwoju m.in. w oparciu o autostradę A-1 – duży potencjał terenów inwestycyjnych	brak kontinuum miejsko-wiejskiego od miejscowości Ostaszewo do Chełmży; syntetyczny wskaźnik zurbanizowania poniżej średniej – dla gminy Chełmża
5. Gęstość zaludnienia	miasto Chełmża – bardzo wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia	gmina Chełmża – bardzo niski wskaźnik gęstości zaludnienia
6. Współpraca w zakresie realizacji wspólnych działań	udział w Kolegium Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego	
miasto i gmina Nakło nad Notecią		
1. Powiązania sieciowe: transport drogowy i kolejowy	relacje oparte o drogi rangi krajowej – DK 10; duże potoki ruchu – 11 tys. pojazdów na dobę; duża liczba powiązań komunikacją miejską; dostępność czasowa do miasta wojewódzkiego – do	

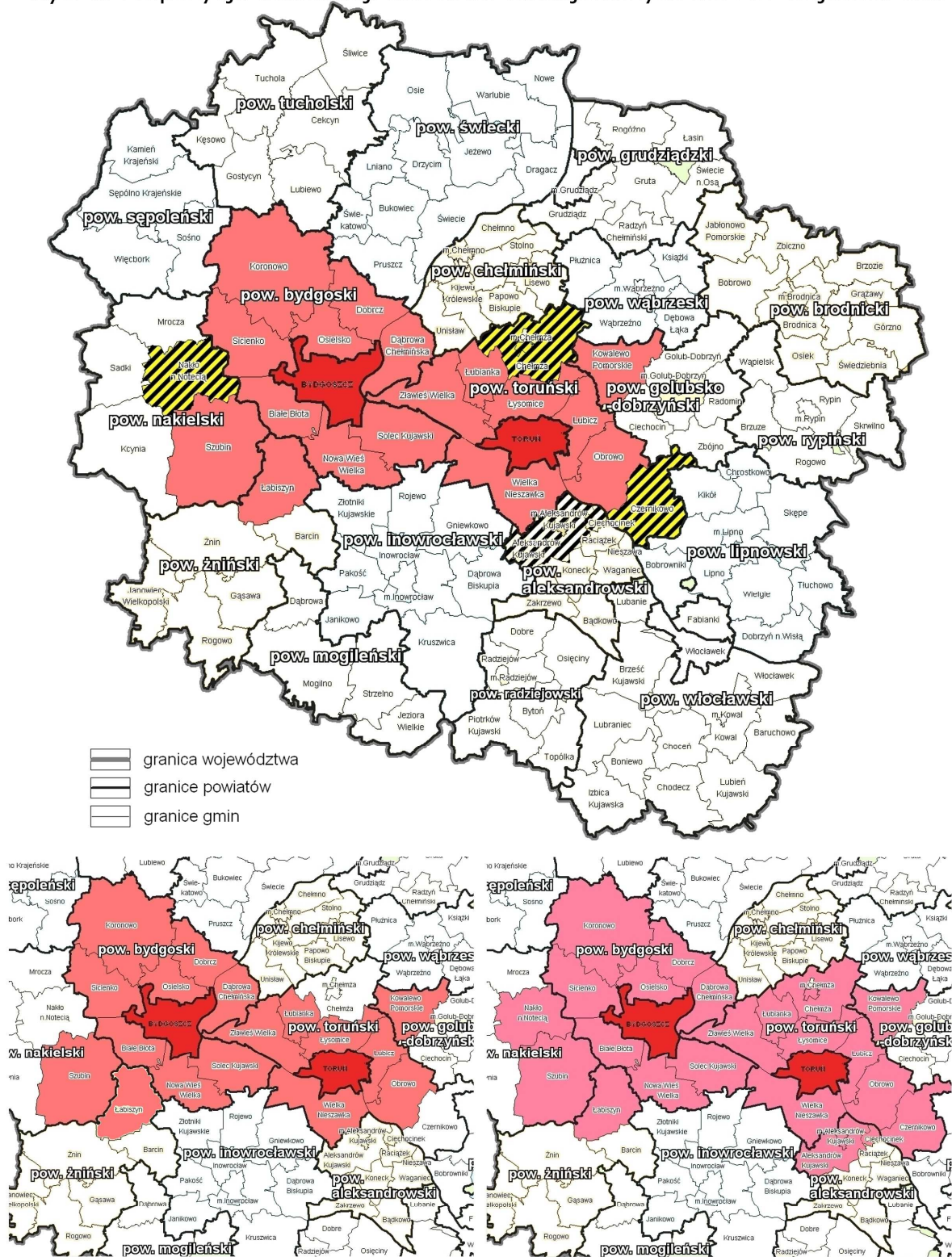
	45 min. (samochodem), do 45 min. (komunikacja zbiorowa)	
2. Dojazdy do pracy	intensywne dojazdy do pracy, wysoka liczba osób wyjeżdżających do pracy, w tym do Bydgoszczy (ok. 1000 osób), jak i przyjeżdżających do pracy, w tym z Bydgoszczy (ponad 200 osób)	
3. Spójność społeczno-gospodarcza	na podstawie obliczanego w opracowaniu prof. Kaczmarka wskaźnika Perkala charakteryzuje się stosunkowo silnym rozwojem społeczno-gospodarczym (wskaźnik dodatni: 0,2); posiada dość dobrze rozwinięte funkcje gospodarcze i społeczne; w zakresie zaspakajania przez mieszkańców potrzeb wyższego rzędu bazuje na mieście rdzeniowym - Bydgoszczy	
4. Struktura przestrzenna: a) wskaźnik zurbanizowania b) możliwości rozwoju przestrzennego c) bariery rozwoju	syntetyczny wskaźnik zurbanizowania powyżej średniej;	
5. Gęstość zaludnienia	miasto Nakło – bardzo wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia	obszar wiejski gminy Nakło nad Notecią – niski wskaźnik gęstości zaludnienia
6. Współpraca w zakresie realizacji wspólnych działań	współpraca w ramach porozumienia dot. budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (spalarnia); udział w projekcie pn. Program działań dla miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020	brak przynależności do Kolegium Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego

gmina Czernikowo		
1. Powiązania sieciowe: transport drogowy i kolejowy	relacje oparte o drogi rangi krajowej – DK 10; duże potoki ruchu – 11 tys. pojazdów na dobę; dostępność czasowa do miasta wojewódzkiego – do 45 min (samochodem), do 60 min. (komunikacja zbiorowa)	
2. Dojazdy do pracy	dojazdy do pracy, przede wszystkim przyjazdy do Torunia (ok. 400 osób); wysoki udział osób przyjeżdżających do pracy do Torunia w stosunku do liczby zatrudnionych w gminie	jednokierunkowość relacji – tylko wyjazdy do pracy
3. Spójność społeczno-gospodarcza	charakteryzuje się słabo rozwiniętymi funkcjami gospodarczymi; bazuje na relacjach z miastem rdzeniowym – Toruniem	gmina Czernikowo na podstawie obliczanego w opracowaniu prof. Kaczmarka wskaźnika Perkala charakteryzuje się stosunkowo słabym rozwojem społeczno-gospodarczym (wskaźnik ujemy: - 0,3)
4. Struktura przestrzenna: a) wskaźnik zurbanizowania b) możliwości rozwoju przestrzennego c) bariery rozwoju	syntetyczny wskaźnik zurbanizowania powyżej średniej; możliwość zintensyfikowanego rozwoju po budowie drugiego stopnia wodnego z przeprawą przez Wisłę (połączenie z A-1) i budowie drogi ekspresowej S-10	
5. Gęstość zaludnienia		bardzo niski wskaźnik gęstości zaludnienia
6. Współpraca w zakresie realizacji wspólnych działań	udział w Kolegium Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego; współpraca w ramach porozumienia dot. budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (spalarnia)	
miasto i gmina Aleksandrów Kujawski i miasto Ciechocinek		
1. Powiązania sieciowe: transport drogowy i kolejowy	relacje oparte o drogi rangi krajowej – DK 91; duże potoki ruchu – 15 tys.	

	pojazdów na dobę; duża liczba powiązań kolejowych (Aleksandrów Kuj.); dostępność czasowa do miasta wojewódzkiego – do 30 min. (samochodem), do 30 min. (komunikacja zbiorowa)	
2. Dojazdy do pracy	gmina miejsko-wiejska Aleksandrów Kuj. charakteryzuje się wzmożonym ruchem migracji dobowej związanym z dojazdami do pracy; liczba osób przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy są niemalże tożsame (nieznaczna dominacja przyjeżdżających do pracy); większa liczba mieszkańców Aleksandrowa Kuj. dojeżdża do pracy do Torunia (ok. 150 osób) niż w relacji odwrotnej (ok. 50 osób)	w mieście Ciechocinek, ze względu na jego uzdrowiskowy charakter, dominują przyjazdy do pracy (ok. 1200 osób) – nie są to jednak mieszkańcy Torunia (z Torunia do pracy w Ciechocinku wyjeżdża ok. 50 osób); liczba osób dojeżdżających do pracy do Torunia jest również nieduża (ok. 90 osób)
3. Spójność społeczno-gospodarcza	miasto Ciechocinek na podstawie obliczanego w opracowaniu prof. Kaczmarka wskaźnika Perkala charakteryzuje się stosunkowo silnym rozwojem społeczno-gospodarczym (wskaźnik dodatni : 0,3);	gmina Aleksandrów Kujawski na podstawie obliczanego w opracowaniu prof. Kaczmarka wskaźnika Perkala charakteryzuje się stosunkowo słabym rozwojem społeczno-gospodarczym (wskaźnik ujemny: - 0,2), ale oscylującym w granicach zera, (przeciętnej); miasto Ciechocinek ze względu na uzdrowiskowy charakter i własną bazę usługową stanowi odrębnie funkcjonującą pod względem społeczno-gospodarczym strukturę
4. Struktura przestrzenna: a) wskaźnik zurbanizowania b) możliwości rozwoju przestrzennego c) bariery rozwoju	syntetyczny wskaźnik zurbanizowania powyżej średniej – dla miast: Ciechocinka i Aleksandrowa Kuj.; możliwość zintensyfikowanego rozwoju w oparciu o autostradę A-1 i planowany stopień wodny z przeprawą na	syntetyczny wskaźnik zurbanizowania poniżej średniej – dla gminy Aleksandrów Kujawski; duże kompleksy leśne pomiędzy Aleksandrowem, Ciechocinkiem i Toruniem oraz poligon wojskowy;

	drugą stroną Wisły w okolicach Siarzewa	
5. Gęstość zaludnienia	miasto Aleksandrów Kuj. – wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia	miasto Ciechocinek – przeciętny wskaźnik gęstości zaludnienia; obszar wiejski gminy Aleksandrów Kujawski – niski wskaźnik gęstości zaludnienia
6. Współpraca w zakresie realizacji wspólnych działań		brak zidentyfikowanych zakresów współpracy

Ryc. 1. Propozycja delimitacji obszarów funkcjonalnych dla ZIT województwa

Wydział Planowania i Informacji Przestrzennej
Departament Planowania Regionalnego
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego